

Bil je nekdo na Dunaji ubog študent, brez staršev, za kple-
rega je skrbel njegov jeroš, ki je bil od sila bogat in je sta-
noval na kmeljih v nekem analem mestecu. Kar se enada-
ma študentu aljubi iti v vojake in piše svoj sklep naravnost
svojemu jerošu. Le ta pa se je zjezil in ga je v pismu trudo
oharal in ostro prepovedal, iti v vojake. Ali takrat je
bil študent že pod belo suknjo. Le denarjev mu je
manjkalo. Ali lej! Drugo jutro pisemce s 16 cekini, ki so
mu je poslala mala hčerka ^{gero} jerošova, kajti se od mladega
sta se rada imela, torej se ga je ona vsmilila. Čraven mu
je ^{na} se odlepila, večkrat mu kaj skripi pošlati, če bo česa
potreben. Jeroš pa se je zarotil, da ne bo nič več zanj skr-
bel, da nič več zanj vedeti.

Ale tem je že nekoliko let preteklo, pa o vojaku ni
bilo nič slišati. Kar pridejo nekega dne v tisto mestice
vojaki na stanovanje. Stotnik je prišel k najlogatejšemu
meščanu, namreč k našemu anancu, k jerošu. Bil je jako
prijeten in zgovoren, tako, da se je svojemu gospodarju
kmalo prikupil in ga je le ta na kosilo povabil. Pri kosilu
pa je začel gospod pripovedovati, kako je imel nekdo
vojena, kateri pa mu je v vojake pobegnil in gotovo
črnega ni, kakor večni prostak, ali nerodnej, ali po-
nehvalečnosti v vojake, ampak ker mu je bilo tako odločeno,
in je ona biti, ^{tu} se kaj več kakor ubog prostak. Pri mizi je se-
del tudi gospodinja, o kateri bi stotnik rad vedel, če ima
in kaj je. Torej vpraša po kosilu gospo, ali ima kaj otrok.
Le eno hčerko, mu ona odgovori, in to ste videli pri kosilu.

Stotnik se je začudil, nekaj se mu je neverjetno svelo.
Primerilo se je pa kmalo pro tem, da je bil stotnikov
gov. Prvi mu je srečo voščil domač gospod ter mu daroval
kaj nekoliko tisoč. Druga pride njegova hči ter mu prinese
dvajset belih robljencev, čraven pa cesarsko pismo,
da postane major. Stotnik je bil sila vesel, ter se je spoznal
kot nekdanjega gojenca gospodarjevega.

Kako je bila otinka, tako je bilo ime gospodarjeve hčeri,
kako je bila ta vesela, kako se ji je stotnik čudil da je tako
mogoče vrastla in postala tako lepa. Jeroš je bil ucer nekoliko
v zadregi, ker je popred o svojem gojencu tako trdo govoril pa ta
ga je že anal protolažiti. Ko so opoldne pri kosilu sedeli, vstal
je domač gospod za mizo ter tako le govoril: „Prinas je naravnost,
da si sme vsak na svojega godu dan inveliti, kar mu je drago. Dovo-
lno vam je, gospod stotnik, da volite po svoji želji.“

On je gotovo mislil, da si stotnik izbere njegovo hčer, kajti opazil
je, da se rada priroba in rad bi on jo tudi dal, ali stotnik si izbere

na osupljenje grofovo gospodarjevo lenoto malenkost, in to je očeta hudo v srce rabelo. Bil je od slej naprej večno Amerikar in je stotnika le od strani gledal.

Edaj je prišel kliničen god. Prvi ji je srečo voščil stotnik in ji podelil tri reči, ki jih je radni v velikem mestu kupil in ki jih je ona s srcnim veseljem sprejela. Tako so ji voščili vsi drugi naporedoma, le oče še ne, tohler niso prišli k kosilu. Tu pa ji potoča na golemo ko pismo, pri katerem je bravi ga kar obledela, ter ga očetu najpobala. Ta ga pa še stotniku poda rekoč:

"O gospod stotnik, poglejte si v pismo, snabit se vam bo dopadlo."

Stotnik je kaj debelo arl na pismo, v katerem je stalo, da prosijo najbogatejši bankar velikega mesta za svojega sina Hinko. Strano zanimljivo se je posmejal oče, ko je videl prebledelo lice stotnikovo kajti samalo se mu je delo, da stotnik še naprej ni poprosil Hinko za heno; medtem ko bi bil dal, a edaj nikakor ne, kajti snubil je zanj kaj denaren moč.

Stotnik je edaj okoli taval, kot kor bi ga bil s tropom poparil. Da bi bila njegova nesreča še večja, poklican je bil na nekoliko tednov v drugo mesto. Misli si je: v tem času ko mene ne bo, prišel bo bogati bankar ter mi jo vzel mojo ljubico. To ne sme biti, nikakor ne, je zopet samogovor prišel, hočem kľubovati, se vern, kaj prijatelje in anance na domačo veselo in ples, katerega je dal v mestnej gostilnici. Sovalljeni so bili tudi stotnik, njen oče, plesati. Med poprima stotnik besedo in reče:

"Da neem ne bo tolikanj dolg čas, začnimo si pripovedovati povere."

To se je vsem dopadlo, toraj začne eden kaj pripovedovati, pa mu mi slo kaj prave izpod rok. Toraj začne drugi, kateri je pa začne govoriti.

"Ker se nihče ne ve kaj dobrega povedati, bom jaz povedal povest, ki se je godila v le-tem mestu. Taka le je:

"Pred štiristo leti se je v tem mestu gubstvo vzdignilo zoper svojega cesarja. Volja jim je bil najbogatejši mesičan, veliki moč bledih lic, crnih las. Nastavil je se ves svoj denar, in se bratvo drval v svojem mestu. Ali na radnje je cesar premagal vstajnike, a njihov vođa je sbehal. Cesar razpiše na njegovo glavo velik aneck denarja, a vse nastonj. Cesar objavi edaj tistega, kateri mu izroči vstajnika živega ali mrtvega, porisati v kneški stan in mu izročiti vse ostalo premoženje vstajnikovo. Pa tudi edaj ga cesar ni mogel dobiti v jaest. Čet nekoliko let pa pride v ravno tisto mesto nekega dne dvanaest potnikov, enako oblečenih. O vođu je šla govorica, da je on tisti, katerega cesar čeli. Živele so pa v tistem času v tem mestu tri sestre, vse tri neveste, in po naključju je naročila vsaka posebej svojemu

ženinu, da mora on ubiti tega tujca, da ona hoče biti kneginja. Ženinom so se dolgo branili ali ker le ~~da~~ v se nimic pomagalo, morali so se vdati. Kvečer se napotijo tujca čakati. Ko ta mimo pride, skočijo vsi naenkrat na denj in ga ubijejo. Kdaj se spro- gledajo in spoznajo. Drugi je pred drugim bejal, boje se, da ne bi ga izzval. Neveste so čakale tri dni svojih ženinov ali nikogar ni bilo. Mislile so torej, da so se atali in ~~da~~ se ne upajo predjti.

Kdaj pa pride v to mesto tujec, ves v črno oblečen, sled in visoke prostave. Hitro se je sornanil po celem mestu, in prišel tudi k tem trem nevestam. Prinesel je vsaki posebej drago- cenih daril in začel vsako snuliti, očitaje prvim snubačem nevestah, zatrdovaje, da se je prišel v to mesto ženit. Vsa ta tri sestre je bila zadovoljna, torej so odločili k ženitovanju koj na drugi dan. Ko pa pride drugo jutro, našli so neveste mrtve, x lomljeni mi vratovi in vsi darovi so zginiti. To se je zgodilo ravno par sto leti.

Sto let pozneje, ko je govorica o tem porihnila, pride opet v to mesto velik mox, črnih las, bledeh lic. Tisti dan je snečevalo in deževalo kakor bi imel biti sodni dan. Imel je tujec s seboj slugo, kateri je nosil za njim njegov denar in dragocenosti. Kvečer pride v igralnico in začne igrati z nekim grofom tega mesta ter stavi visoke sneske. Greca se mu je tisti dan smehljala, tako, da je dobil še ves grofov denar. Kdaj uvrstijo grof razkačeni: "Stavite se enkrat, inam doma lepo hčer, če jaz izgubim je vaša, če pa vi izgubite, daste mi ves svoj denar."

Tujec v to naglo dovoli. Astnici se mu na smeh potegnute, ko se enkrat zaigna, spet je dobil. On je pa vendar dal grofu ves denar, kar ga je izgubil, in je obljubil, priti drugi dan hčere gledat.

Bila je pa grofova hčer sila slepa in se mu je tudi kaj dopadla. Se so odločili dan ženitovanja. Med tem se je ogledal tujec nekoliko po mestu. Napazil je, da ima krojač lepo hčer, ktera mu je bila kaj všeč. Da bi mogel priti do nje, gre k krojaču in si naroči eno obleko za svojo nevesto. Ta obleki je bilo treba mero vzeti, torej poprosi tujec krojača, naj kar svoji hčeri pomeni, da bi obлека primerna. Tanko se mu je narediti obleko do jutri večera. Drugi dan pride ob odločenem času in pove, da je on dal bal, na katerega pozvali krojačovo hčer. Ta se je jela ingovarjati, da je revnega stanu da nima prim^{er}ne obleke, da tujcu ji pove, da se je skregal s svojo nevesto in da ji narejeno obleko daruje. Torej je ona dovolila in popeljejo tujec k plesu. Chalo kdo je spomel ubogega kro- jača hčer, tako trdna je bila v novi obleki. Tudi grofova hči je bila na plesu. Tej se je tujec hitro ^{nekoliko} nalahal s krojačevi hčeri ter je plesal z njo. Krojačeva hči je bila kmalu vanj do smrti razgubljena, tujec pa ji je obetel, da jo bo vzel za ženo, in da pride koj drugo jutro kajenemu očetu popravlat za njeno soto.

Jutro v noc je že bilo, ho so se razšli, razhala. Drugo jutro je prav lepo sonce sijalo, pa tujec je izginil, onjem ni bilo niti duha, niti sluha, a grofovo in korojacevo hišo najdeli so mrtvi & varitimi vatavi. To se je zgodilo pred sto leti in govorica je še dolgo živela med ljudstvom o mitnem gostu, kateri pride vsako stolet na naše mestice obrakat, kako si izbere najlepšo dekletu, ktera pa potem sadavi. Ravno danes pa je predvečer zadnjega stoletja in jutri ima zapet priti. To bote pa že sami videli, kako bo dekletu sapeljal in jim vratove navel, mene ne bo več tukaj, jaz moram kar nemudoma odtegniti. S temi besedami je stotnik sklenil svojo povest, se priporočil, Minko sadnikrat objel in odšel.

Drugi dan je bilo jako neugodno vreme. Bliskalo, treskalo in grmelo je, kakor bi imel svet poginiti, dež je pa lil tako, kakor bi se hotla zemlja potopiti. Pripelje se zdaj v lepi kočiji s štirimi konji mlad gospod visoke rasti, bledega lica, črnega lasu. Bil je namreč bogatega bankarja sin, kateri je prišel po očetovem povelju Minko snubit. Naglo se je vrnese po vsem mestu govorica, da je mrtvi gost prišel. Bankar je šel v najlepšo gostilnico, kar stopi predenj gostilničar, ter začne jecljaje in govarjati se, da njegova gostilnica ni nanj primerna, da bo preslabo postrežiti, itd. in ga prosi, da bi šel dalje. Mladenec se močno začne tako neugodnosti, vendar se poda dalje ter se nameni k Minkinemu očetu. Tega pa ni bilo doma, toraj ga sprejme Minka in njena mati. On jima pove, da je sin bogatega bankarja bližnjega mesta. Drugo st. ženski že sami vedile. Začne se & Minko prijazno pogovarjati, le ta ga pa ne hoti povabi. Zdaj zastirajo na ulicah velik krik in kaj potem prileti oče ves obupen v sobo, pade pred bankarja na kolena in ga za hrijo voljo prosi, naj mu pusti Minko, naj gre raj drugih deklet po mestu iskat. Jako začudeno ga bankar pogleduje ter misli, da je anorel. Hotel mu je poredati kio je in po kaj je prišel, ali oče ga ni pustil govoriti, temuč prosil ga na dalje, naj ga propusti. Bankar je moral oditi. Zdaj pa začnejo babe v kuhinji vpiti in noveti: "Oh nikar me ne pogledaj, pusti mi mojega dimnikarja." Druga zapet je kričala: "Jaz sem že čez pedeset let stara" itd. Bankar jih je tudi pustil v miru in hitro odšel ter si ni mogel nikakor razločiti, kaj vse to pomeni. Misli si je, da ga morajo za koga imeti, kar on ni.

Zdaj stopi mestni bric predenj in ga prosi na kupa novo povelje k kupanju. "Ali, milostljivi gospod," ga zdaj bric začne z milim glasom prositi, "vzemite se mene in pustite mi mojo šiško."

"Kje pa je naša Liza," ga upovpraša bankar.

"Tam le v tobačnici tobak prodaja". Ljeto jo mislim vneti, da ne boš te neusmiljeni."

"Bom se videl," je rekel bankar in je sklenil iti gledat to Lizo, kakšna je. Popred pa gre še k šupanu ter ga vpraša, čemu ga je poklical. Pa se mu ravne gečije izgovarjati, da je sicer velika čast mesta, ktere ga je on obiskal, a da ga prosi, naj bi raji mesto popustil in ne prisađjal toliko žalosti druščinam. Kaj ga pa bankar upovpraša, ali pa koga ga prav da prav imajo. Pa šupan je rekel, da se on sam bolj ne, kaj je, kakor vsi drugi, in ga se enkrat poprosi, naj zapusti mesto.

Bankar mu to na karjje obljubi in skoraj jeren se je podal od šupana. Ljeto si gre še nekoliko smolek kupiti in vidi v tobačnici tobakarnico rudeviti las in ne ravno prijetelega obrata. Ljeto se nekoliko raji pogovarjati, kar prileti v prodajalnice p beric, na kolena pade in ga prosi s povzdigne-nimi rokami, naj mu pusti njegovo Lizo. Bankarju se je ta kaj smetno xdelo in vedno bolj čude se, popusti na karjje mesto. Sredi pota pa sreča stotnika, svojega nekdanjega prijatelja, kateri je bil ravno namenjen v mesto. Gltro ga ta povpraša, kako se mu je dopadlo v mestu.

"Kores ne vem, da koga so me imeli," mu odgovori bankar. "Kae me je od sebe poldrlo in vse se je bala za dekleta, da ne bi jih umotil in pomoril."

Kdaj se ravne stotnik na vse grlo smeja. ter mu pove, da je vsega tega on kriv. Pove mu kako on ljubi Minko, pa je bil tako neumen, da je pri očetu ni po-prosil in ta jo je tebi hotel ožetniti. Imislil sem si toraj xvijaco, da sem meščane nalagal, da pride mrtvi gost dekleta snubit, ktera bo pa vse pomoril. Poprosi ga tudi odpuščenja, ali bankar ser mu kar okoli vratu obesi in se mu velikokratov xahvolja, da je tako na-revil. Povedal mu je, da ljubi v svojem mestu ubogo, pa lepo deklee in da ga je le oče primoral, da je prišel Minko snubit.

"Kdaj ti bo pa gotovo dal Minko njen oče iz strahu pred mrtvim gostom," mu je se govoril bankar poslov-ljaje se, "ja pridem na tvoje čenitovanje, potem bom pa obhajali moje"

}